

наша СЛОВА

Не пакідайце ж мовы нашай беларускай, каб не ўмёрлі!
ФРАНЦІШАК БАГУШЭВІЧ

Газета выходзіць з сакавіка 1990 года

№ 25 (1540) 23 ЧЭРВЕНЯ 2021 г.

80 гадоў таму назад пачалася Вялікая Айчынная вайна савецкага народа супраць нямецка-фашистскіх захопнікаў

Наступствы Вялікай Айчыннай вайны для Беларусі

Перамога над ворагам у Вялікай Айчыннай вайне была дасягнута коштам вялікіх ахвяр і незаменных страт беларускага народа. Нямецкія захопнікі пакінулі пасля сябе жудасны крылавы след, беды і нябачанае спусташэнне. Гэта быў загадзя распрацаваны, абдуманы і мэтанакіраваны план генацыду, знішчэння людзей, рабавання нацыянальнага багацця краіны, ліквідацыі дзяржаўнага ладу. На захопленай тэрыторыі нацысты адкінулі ўсе міжнародныя прававыя нормы. Злачынствы акупантатаў па сваёй масавасці і страшнай жорсткасці не ведалі сабе роўных у найноўшай гісторыі Беларусі. Па ацэнках спецыялістаў, Беларусь больш, чым якая небудзь іншая краіна Еўропы пачярпела ад гэтай вайны.

Расследаваннем злачынстваў акупантатаў і выяснялением памераў шкоды, прычыненага імі

ённых цэнтраў (на 80-90 % былі разбураны Менск, Гомель, Віцебск), 9200 вёск.

Агульныя страты прамысловасці склалі 6 225 млн рублёў (у коштах 1941 г.). Экономіка республікі па прамысловых і энергетичных магутнасцях была адкінута на ўзровень 1913 г. Акупантты спалілі і разбурылі 100 465 прамысловых вытворчых будынкаў. Былі знішчаны ці вывезены ў Германію 10 338 прамысловых прадпрыемстваў, уключаючы ўсе буйныя электрастанцыі (85% іх даваленай колькасці).

Надзвычайная дзяржаўная камісія па расследаванні злачынстваў нямецка-фашистскіх захопнікаў установіла, што маёмынага

жывапісу і абразоў, больш за 50 скульптур, а таксама шматлікія малярнікі, гравюры, музичныя інструменты, мэблія. Сярод іх творы знамітых майстроў: І. Айвазоўская, К. Брулова, В. Бялыніцкага-Бірулі, М. Урубеля, І. Левітана, І. Рэпіна, В. Сурыкова, а таксама Мікаеланджэла, К. Растрэлі і інш. Толькі невялікая частка вывезенага была вернута Беларусі.

У гады вайны Беларусь пазбавілася свайго нацыянальнага знака - Крыжа Ефрасінні Полацкай, унікальной каштоўнасці, створанай у 1161 г. Была стражана і знамітая калекцыя слуцкіх паясоў, у якіх ярка адбіліся высокія мастацкае майстэрства і самабытнасць беларускага народа.

Амаль цалкам была знішчана рэспубліканская сістэма бібліятэк, разрабаваны яе кніжны фонд, які складаў 10 млн асобнікаў. Толькі з фондаў Дзяржаўнай бібліятэкі БССР імя У.Л. Леніна (у 1941 г. налічвалася 2 млн тамоў) былі стражаны больш за паўтара мільёна тамоў, сярод якіх рэдкія і старадрукаваныя выданні, рукапісы. Сёння каля 1 млн тамоў застаюцца няўядомыні.

Разбуранню падвергліся 5 тыс. тэатраў і клубаў.

Акупантамі былі знішчаны Беларуская акадэмія навук і 24 наўуковыя ўстановы.

За гады вайны былі спалены і разбураны 8825 з 12 294 школ. Матэрыяльныя страты, нанесенны ўстановам адкукаці рэспублікі, склалі 4,6 млрд рублёў.

Але як бы вялікай ні была матэрыяльная шкода, самай балю-

ў гэтай вайне, займалася адмы слова створаная Надзвычайная дзяржаўная камісія (НДК), якая грунтавала свае высновы на аснове дакументальных сведчанняў. На тэрыторыі Беларусі гэта праца вялася з пачатку 1944 г.

Прамая матэрыяльная шкода, нанесеная Беларусі акупантамі, вылічаецца ў 75 млрд рублёў (у цэнах 1941 г.), што ў 35 раз перавышала бюджет рэспублікі 1940 г.

На беларускай зямлі нямецкія захопнікі спалілі, разбурылі і разрабавалі 209 з 270 гарадоў і ра-

шкода сельскай гаспадарыці склала 22 471,9 млн рублёў. Былі знішчаны 10 тыс. калгасаў, 92 саўгасы, 316 машынна-трактарных станцыяў, 1200 тыс. сельскіх будынкаў, у tym ліку 421 тыс. жылых хат калгаснікаў.

Варварскімі метадамі пла-нава знішчаліся і раскрадаліся ўстановы культуры і навукі, ад-кацкі. Паводле дадзеных Надзвы-чайной дзяржаўнай камісіі, з 1941 г. па 1944 г. было знішчана 10 музеяў, шкода склала 163,4 млн руб-ллёў. Акрамя таго, былі разрабаваны яшчэ 8 беларускіх музеяў. У краіны Цэнтральнай і За-ходняй Еўропы былі выве-zenы многія творы бела-рускага, рускага і заходне-еўрапейскага мастацтва. Гэта захоўваныя ў Дзяр-жайной мастацкай галерэі БССР каля 1700 твораў

чай і цяжкай стратай з'явілася гібеллю людзей.

За гады акупа-цыі гітлерэуцы пра-вялі звыш 140 карных апераций, падчас якіх цалкам ці част-кова знішчылі 5454 вёскі. Страшным зна-кам злачынстваў гіт-лерадаўцаў на беларус-кай зямлі стала вёска Хатынь, спаленая раз-зам з усімі жыхарамі.

Яе лёс падзялілі яшчэ 618 сельскіх насе-леных пунктаў, 188 з якіх ужо ніколі не былі адноўлены.

На тэрыторыі Беларусі іс-навала каля 250 лагераў савецкіх

ваеннапалонных і 350 месцаў пры-мусовага ўтрымання насе-льніцтва. Толькі ў вёсцы Трасцянец, дзе знаходзіўся адзін з самых вялікіх па колькасці знішчаных там людзей нацысцкіх лагераў смерці, загінула 206 500 чалавек. Прыймем у адроз-ненне ад Асвенцыма, Майданака і Трэблінкі ў ім знаходзілася га-лоўным чынам мясцове насе-льніцтва. Акрамя таго, у 186 насе-леных пунктах былі створаны га-брэйскія геты. У менскім гета ўтры-моўвалася каля 100 тыс. чалавек, з якіх ацалелі адзінкі. Беларускія на-вукоўцы кажуць пра тое, што ў Бе-ларусі ў сучасных межах за гады вайны былі знішчаны 715 тыс. га-брэй.

Лічыцца, што ў перыяд аку-пації ў Германію на прымусовыя работы былі вывезены каля 400 тыс. чалавек (у tym ліку 24 тыс. дзяцей).

Прадаўжалася несці страты Беларусь і пасля вызвалення. Мы страйці большую частку Бела-стокской вобласці. 20 верасня 1944 года Указам Прэзідунга Савета СССР Бераставіцкі, Ваўка-выскі, Гарадзенскі, Свіслацкі, Скі-дальскі і Сапоцкінскі раёны воб-ласці былі перададзены ў склад Га-радзенскай вобласці, а горад Бела-сток і яшчэ 17 раёнаў перададзены Польшчы, дзе зноў утварылі Бела-стокскі ваяводства. Бела-стокская вобласць Беларусі 20 верасня 1944 года была скасавана. У выніку гэ-тага Беларусь страйці яшчэ каля 1 мільёна чалавек, у tym ліку каля 71,8% этнічных беларусаў (па дадзеных польскага перапісу 1931 года). У самім г. Бела-стоку па дадзеных на 13 кастрычніка 1939 г. 79% насе-льніцтва лічыла сябе беларусамі.

Vikipедыя.

Статыстыка сведчыць: калі да вайны ў Беларусі ў яе цяперашніх межах пражывала 9,2 млн чалавек, то ў канцы 1944 г. - 6,3 млн чалавек. Па дадзеных НДК па расследаванні злачынстваў нямец-ка-фашистскіх захопнікаў, усяго на тэрыторыі БССР забіта 2 219 316 чалавек цывільнага насе-льніцтва і ваеннапалонных. Аднак пасля вы-святыліася, што звесткі пра людскія страты па шэрагу раёнаў былі значна заніжаны, а таксама, што дадзеныя па некаторых лагерах для ваеннапалонных - недакладныя. У гэту лічбу таксама не ўключаны тыя байцы Чырвонай Арміі з ліку беларускіх жыхароў, хто пра-пай без вестак ці патрапіў у палон і за-гінуў там. Не ўлічаны таксама вы-везеная ў Германію і загінулая там мірныя жыхары. У наш час не-каторая даследнікі лічаць, што з

Унёсак беларускага народа ў перамогу ў Вялікай Айчыннай вайне

Важны ўнёсак у справу перамогі над агрэсарами ўнёс і беларускі народ. На франтах вайны супраць Германіі ваявалі 1,3 млн беларусаў. Каля 400 выхадцаў Беларусі сталі генераламі і адміраламі. Многі з іх камандавалі ў ваенны час буйнымі злучэннямі арміі і флота: 1 - франтамі, 21 - арміямі, каля 50 - карпусамі, звыш 100 - дывізіямі. Сярод генералаў і адміралаў, якія нарадзіліся на беларускай зямлі, - сталінскі маршал № 2, камандуючы Параду Перамогі Маршал Савецкага Саюза, двойчы Герой Савецкага Саюза К.К. Ракасоўскі, легендарны кава-

K.K. Rakasouski

перыскі генерал Л.М. Даватар, генералы Ф.І. Кузняцоў, А.І. Антонаў, Л.С. Бярэзінскі, В.Н. Бібікаў, В.Р. Вашкевіч, В.С. Галушкевіч, С.А. Красоўскі, Б.А. Пігарэвіч, віца-адмірал В.П. Дрозд, контр-адміралы П.А. Трайнін і Г.Н. Халасцякоў, генералы (пасля Маршала Савецкага Саюза) В.Д. Сакалоўскі і І.І. Якубоўскі і многія іншыя.

V.D. Sakaloўskii

I. I. Якубоўскі

Мужна ваявалі сіны беларускай зямлі і супраць японскіх мілітарыстаў. Так, выхадцец з Ляхавіцкага раёна генерал-маёр Г. Здановіч камандаваў дывізіяй, якая здзейніла прарыў на глыбіню больш за 1000 км. Пры разгроме Квантунскай арміі праславіўся палкоўнік М. Барташоў, камандзір батальёна марской пяхоты Т. Пачтароў і інш.

На акупаванай нямецкімі войскамі тэрыторыі ваявала з ворагам 374 тыс. беларускіх партызан і звыш 70 тыс. падпольшчыкаў. Дзеянічала 1255 партызанскаў атрадаў, з іх 997 уваходзілі ў склад 213 брыгад. За гады вайны партызаны і падпольшчыкі забілі і паранілі каля 0,5 млн гітлеррауцаў і іх памагатых, знічылі 11 128 варожых эшалонаў і 34 бронецягнікі, больш за 18 700 аўтамашын, разграбілі 29 чыгуначных станцый, 948 варожых штабоў і гарнізону, падарвалі і спалілі 819 чыгуначных і 4710 іншых мастоў, разбурылі звыш 7300 км тэлефонна-тэлеграфных ліній сувязі, больш за 300 тыс. рэек, зблі і спалілі на аэрадромах 305 самалётаў, падблі 1355 танкаў і бранемашын, знічылі 438 артылерыйскіх гармат, 939 ваенных складоў.

Актыўны ўдзел прымалі беларусы ў антыфашистскім руху єўрапейскіх краін - Францыі, Італіі, Бельгіі. Так, на тэрыторыі Францыі дзеянічаў партызанскаў атрад "Ягуар", які ўзначальваў выхадцец з Магілёўшчыны В. Мяшкоў. Вядомасць атрымалі жаночы партызанскаў атрад "Радзіма" на чале з мянчанкай Н. Лісавец, падпольная група мазырца В. Антоненкі і інш.

Змагаліся з ворагам выхадца Беларусі і ў шэрагах войскаў саюзнікаў. Толькі ў складзе знакамітай арміі Андэрса, якая праславілася пры вызваленні Італіі, ваявала звыш 3 тыс. беларусаў. Ніяма прадстаўнікоў беларускай эміграцыі ваявала ў шэрагах амерыканскіх і ангельскіх экспедыцыйных войскаў.

За мужнасць і герайзм, праўленія на франтах Вялікай Айчыннай вайны і ў варожым тыле, каля 300 тыс. выхадцаў з нашай рэспублікі былі ўзнагароджаны баявымі ордэнамі і медалямі. 408 (441) выхадцаў Беларусі ганараваны званнем Героя Савецкага Саюза, 65 чалавек сталі поўнымі кавалерамі ордэна Славы. 4 беларусы атрымалі званне Героя за ўдзел у разгроме мілітарыстыкай Японіі.

У савецкім тыле на эвакуяваных прадпрыемствах працавалі 1,5 млн жыхароў Беларусі. Не шкадуючы сіл, яны ўносілі свой ўнёсак у справу разгрому ворага. Так, беларускія чыгуначнікі працавалі больш, чым на 40 магістралях краіны. З тэрыторыі БССР у глыбі СССР было вывезена 120 буйных прадпрыемстваў і 14 працьвенных арцеляў, 60 навукова-даследчых інстытутаў, доследных гаспадараў, 20 вышэйшых і сярэдніх навучальных установаў і інш. Важныя для абароннай працьвенных асноў асноўнай агульнастваральнай праводзілі беларускія навукоўцы Б. Ерафеев, А. Розін, С. Ліпатаў, А. Пракапчук, С. Дробных і інш.

Вікіпедыя.

У вёскі Лідскага раёна завіталі з канцэртамі ваенныя агітбригады

Да абласной акцыі Гарадзеншчыны - "Ваенныя агітбригады", далучыліся сельскія ўстановы культуры Лідскага раёна.

Творчыя калектывы Лідскага цэнтра культуры, пачынаючы з 9 траўня, наведалі больш за 20 вёсак і змаглі крануць вяскоўцаў да глыбіні душы сваім выступленнямі. У праграмы, якія падрыхтавалі ўстановы культуры, увайшлі тэматычныя вершы і песні аб вайне, слова ўдзячнасці ў адраджэнні.

ЛРЦКНТ.

Моладзь Лідчыны наведала "Цягнік Перамогі"

Экскурсія выдалася цікавай і пазнавальнай. Маладыя людзі - актыўныя Лідчыны РК ГА "БРСМ", выдатнікі вучобы, прадстаўнікі Моладзевага парламента - змаглі ўбачыць аbstавіны франтавога жыцця.

Перад пачаткам экскурсіі галоўны спецыяліст аддзела ідэалагічнай працы і па справах моладзі Лідчыны райвыканкама Вольга Каспорская адзначыла важнасць такіх мерапрыемстваў.

- Маладым людзям важна ўсведамляць, чым была Вялікая Айчыннай вайна для беларусаў. З першых дзён вайны прыняла характар усенароднай барацьбы за нашу зямлю. Яна закранула інтарэсы ўсіх пластоў нашага грамадства. Нашы продкі пралівалі кров за наша бясхмарнае сёння і заўтра. Мы павінны быць ўдзячны ім за іх мужнасць і адвагу. І вельмі важна, каб памяць пра ту вайну захавалася яшчэ на доўгія гады, паколькі ў сучасным свеце спрабуюць перапісаць гісторыю і подзвігі нашых суайчыннікаў. Такія экспурсіі лічыцца патрэбнымі, паколькі для таго, каб не было вайны, неабходна жывая памяць пра яе, - сказала Вольга Каспорская.

Праект насамрэч унікальны. Склад "Цягніка Перамогі" ўключае 12 вагонаў, 9 з якіх - экспазіцыйныя. Экспазіція аднаго з вагонаў прысвечана подзвігу абаронцаў Берасцейскай цвердзі. Сімвалічна, што "Цягнік Перамогі" з вагонам, які апавядае пра подзвіг герояў Берасцейскай цвердзі, у дзень пачатку Вялікай Айчыннай вайны будзе знаходзіцца ў Берасці з 21 па 24 чэрвеня.

Аб'ёмныя светлавыя і гукавыя эффекты, тэатральнае асвятленне,

механічныя спецэфекты, датчики прысутнасці, галаграмы прайграваючы лютыя баі, дазваляючы адчуць нягody ваеннага часу.

У нашай краіне праект рэалізуецца Беларускай чыгункай і ААТ "Расійская чыгунка" ў рамках Года народнага адзінства і прымеркаваны да 80-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай вайны. Ён ажыццяўляецца пры

падтрымкы Адміністрацыі Прэзідэнта Беларусі і актыўным садзейнічанні рэспубліканскага добраахвотніцкага цэнтра.

У кожнага з прысутных засталіся незабытныя ўражанні. Яны быццам бы перанесліся ў часы Вялікай Айчыннай Вайны.

Максім Кісялеўскі,
lidanews.

Ва Ушачах урачыста адкрылі помнікі Быкаву і Барадуліну

Урачыстае адкрыццё помнікаў выбітным пісьменнікам Беларусі Васілю Быкаву і Рыгору Барадуліну адбылося 18 чэрвеня ва Ушачах. На імпрэзе прысутнічала каля 100 ушачан і гасцей горада, у тым ліку кіраўніцтва раёна і вядомы беларускі рэжысёр Мікалай Пінгін.

Кіраўнік Ушацкага раёна Уладзімір Аўдошка падзякаў ініцыятарам устаноўкі помнікаў, мецэнатам, скульптарам і архітэктару, а пасля зазначыў, што ўшачане ганацаца сваім землякам, нягледзячы нават на розныя палітычныя погляды:

- На душу насельніцтва мы самы паэтычны куток Рэспублікі Беларусь. Мы заўсёды гэтym ганарыліся. І калі ўзяць творчасць Васіля Быкова - гэта чалавек, які сам прайшоў вайну, напэўна, больш рэалістычных, можа, дзесяці і жорсткіх, але праўдзівых апавяданняў пра вайну не пісаў ніхто. Таму ён вядомы далёка за межамі і Ушацкага раёна, і Беларусі, і ва ўсім свеце. Тоэ ж самае можна сказаць і пра Рыгора Барадуліна як паэта. Некаторыя яго вершы разабраныя на цытаты, чатырохрадкоў. Некаторыя з іх, яшчэ пачуўшы ў школе, немагчыма забыць.

Як зазначыў беларускі рэжысёр Мікалай Пінгін, нарэшце адбылася значная падзея ва Ушачах, якая аўяднала Васіля Быкова і Рыгора Барадуліна:

- Нарэшце і Рыгор, і Васіль! Даўно пара было гэта зрабіць. І вуліцы трэба і Быкова, і Барадуліна зрабіць. Паглядзіш - гэтыя Калініна і так далей. Але прыйдзе час!

Старшыня Ушацкага райвыканкама паабяцаў, што будзе працягнутая алея славутых землякоў і ва Ушачах. Ён таксама запэўніў, што як бы цяжка не было з бюджетам, але яны знайдуць сродкі на яе добраўпарадкаванне і ўвекавечыць памяць яшчэ такіх вядомых землякоў як Пятрусь Броўка, Еўдакія Лось і Генадзь Гарбук. Аўтарамі помнікаў Быкову

і Барадуліну з'яўляюцца скульптары Ігар Засімович і Аляксей Сарокін, архітэктар - Віктар Карака.

"Яны паўсталі цалкам на народныя гроши - сотні прыхільнікаў нашых класікаў ахвяравалі разам больш за 11.000 даляраў, каб гэтая справа здзейснілася", - напісаў у facebook Глеб Лабадзенка.

Пасля ўрачыстага адкрыцця помнікаў усе ахвочыя наведалі сядзібу-музей Васіля Быкова ў Бычках. Там адбылася другая частка святочнай імпрэзы да дня нараджэння знакамітага пісьменніка. На ёй работнікі культуры спявалі, чыталі вершы паэтаў розных краін, прысвечаныя Васілю Быкову, у тым ліку і Рыгору Барадуліну. Таксама на суд гледачоў быў прадстаўлены фрагмент тэатральнай пастаноўкі на ваенную тэматыку па аповесці Васіля Быкова "Бліндаж".

**Тацияна Смоткіна,
Беларуское Радыё Рацыя.**

Зорка Эдуарда Астаф'ева

У выставачнай зале Саюза мастакоў экспануецца выставка шаноўнага Эдуарда Барысавіча Астаф'ева, які нарадзіўся 23 красавіка 1942 года у горадзе Хімкі Маскоўскай вобласці.

Пасля заканчэння вучобы у Беларускім тэатральному - мастацкім інстытуце (сучасная Акадэмія мастацтваў), дзе яго выкладчыкамі былі Андрэй Бембель і Аляксей Глебаў, ён вырашыў прысвяціць сваё жыццё беларускай культуре! Найбольш вядомыя творы Астаф'ева - манумент Раману Шаціле ў Светлагорску, больш за 20 мемарыяльных дошак (Максіму Багдановічу, Піліпу Пестраку, Кузьму Чорнаму, Кастусю Кірэнку) у Менску і іншых беларускіх гарадах, медалі Ф. Скарыне, А. Куляшову, К. Каліноўскаму, манументальная комплексныя, прысвечаныя Вялікай Айчынай вайне.

Творы Эдуарда Барысавіча

знаходзяцца ў Нацыянальным мастацкім музеі, Нацыянальным гістарычным музеі, музеі Сучаснага беларускага мастацтва, Магілёўскім абласным мастацкім музеі імя П. Масленікава, літаратурным музеі Максіма Багдановіча.

Асабістая мноствам спадабаліся творы: "Максім Багдановіч" (1991), "Цырк" (1988), "Світанак" (1996), "Ева" (1998), "Алена" (1998). Асабліва спадабаўся твор "Перазімавалі", зроблены з алюмінію.

Пажадаем творцу добра га здароўя, натхнення, аптымізму, а таксама добрых цікавых творчых, здзяснянення ўсіх мар і задум!

Таксама заклікаю ўсіх творчых людзей і аматараў мастацтва наведаць выставачную залу Саюза мастакоў, дзе можна атрымаць незабыўную ўражанні.

**Аляксей Шалахоўскі,
гісторык культуры,
журналіст- фрылансер.**

Калі за адраджэнне мовы, читай, спадарства,

"Наша слова"!

Заканчваеща падпіска на "Наша слова" на другое падгодзя 2021 года.

Падпісны індэкс: 63865.

Інфармацыя пра падпіску знаходзіцца на ст. 52 Каталога падпіскі на 2-е падгодзя.

Цена падпіскі:

на 1 месяц - 2,88 руб.;
на 3 месяцы - 8,64 руб.;
на 6 месяцаў - 17,28 руб.

Яшчэ ёсць два дні, каб паспесь на пошту, падпісаць сябе і сваіх сябров, а таксама патрэбныя ўстановы: бібліятэкі, музеі і інш., дзе на вашую думку павінна гучыць наша слова.

Рукам - праца, душы - свята

Апошніяе са сваіх пасярдзення ў аматарскай аўяднанні "Сучаснік" вырашыла прысвяціць майстрыкам з "залатымі рукамі", ды і падстава знайшла: аказваецца, аж з 2005 года ў чэрвені адзначаецца Сусветны дзень вязання. Вось і вырашылі запрасіць жанчын, кожная з якіх мае свой "почырк" і робіць унікальныя работы, маючы з прыладаў толькі ніткі і пруткі.

Ірина Салаўёва - прызнаная рукадзельніца ў нашым раёне. Яе сурэкткі, абрускі, жаночыя галаўныя ўборы, кардыганы і шмат што іншое ацэнены ўзганародамі не толькі раённых і абласных выставаў:

- Усё пачыналася з дзяцінства, - распавяла сп. Ірина. - Сям'я была вялікая, і ўсе, як кажуць, былі "з рукамі". Я пачала вязаць у 5-гадовым ўзросце. Канешне, першыя ўрокі дала маці, якая нарадзілася ў 1922 годзе і прайшла праз вайну. Яна расказала пра тое, як у цяжкія ваенныя гады, яны, маладыя дзяўчата, нечым стараліся дапамагчы байцам: вязалі рукаўіцы, шапкі, шкарпеткі, шалкі.

І таму не выпадкова адной з маіх першых конкурсных школьніцкіх работ была паштоўка, прысвечаная маці, якой я, дачка, дзякавала ёй за перамогу. Калі вучылася, з абліўкамі было цяжка. Вязала сабе сукенкі.

На сёння, магчыма, няма такай тэхнікі вязання, якой бы не авалодала Ірина Салаўёва. Яна дэмантруе на планшце свае работы, з якіх, калі б можна было ўсё сабраць разам, можна было бы стварыць асаўты музея.

Людміла Міхайлаўна Шалкаўнёва на сустречу прынесла некалькі сваіх работ, пра тэхніку выканання якіх многія нават не чулі:

- Вось гэтыя ўпрыгожанні, герданы, зроблены з бісеру. А гэта прыгожая шаля звязана "на відэльцы".

І тым самым выклікае цікаўасць у прысутных: як гэта можна на звычайнім відэльцы зрабіць такую прыгажосць? Аказваецца, гэта не звычайні сталовы відэлец, а так называецца прыстасаванне, якое дае магчымасць вязаць прыгожыя карункі, якія потым аздабляюцца дадатковымі ўзорамі з нітак розных колераў:

- Відаць, мы стамліся ад того, што нас акружоюць рэчы масавай машынай вытворчасці, і хochaцца нечага адметнага, зробленага рукамі, бо ў кожны выраб укладаеца яшчэ і часцінка сваёй душы. А вязаць я пачала таксама рана, з 7 год.

І яна дэмантруе прыгожыя сукенку для маленъкай дзяўчынкі, два швэдэры, якія гасцінцамі днімі паедуць у Віцебск.

Алена Міхайлаўна Дзямяншка, презентуючы сваю работу "Подых зімы": безліч маленъкіх сняжынак на цёмна-сінім небасхіле, з гонарамі гаварыла пра тое,

што цікаўасць да народных рамёстваў відавочна вялікая: на сёння майстрамі раённага Дома

рамёстваў асвоена 15 відаў рамёстваў, а некаторыя майстры ўзнавілі і авалодалі 18 відамі народных рамёстваў, што былі ў побыце на шых продкаў.

Некалькі незвычайную выставу падрыхтавала да вечарыны Надзея Іванеева-гэта вязаныя лялькі, сярод якіх казачныя персанажы: Змей-Гарыныч, Дзед і Баба, чарапаха, курыца з вялікоднымі яйкамі, сонёйка, больш за два дзясяткі цудоўных персанажаў.

- А прычыніла да гэтага мяне мая дачка - Крысціна, якая займаецца пляценнем лялек больш за тры гады, якую, у сваю чаргу, заахвочіла мая малодшая сястра Таццяна. У мяне двое ўнукаў, якія патрабаюць увагі, сама на пенсіі, але яшчэ працую, а ў любую вольную хвіліну я з задавальненнем саджуся, каб звязаць новага персанажа. Зараз гэта будзе Воўк і Заяц. Дома, - Надзея смяеца, - ужо цэлы звязынец.

На сваёй сустречы жанчыны не толькі дзяліліся сакрэтамі майстэрства, але і задаліся пытаннем: а чаму вязанню прысвячаны нават цэлы Сусветны дзень вязання? Цікавасць задаволіла кіраўнічка "Сучасніка" Святлану Генадзеўну Калеснікава. Аказваецца, мала хто ведаў, пра такія цікавыя факты, што:

- нарадзілася рукадзелле, аказваецца, нават не на поўначы, а ў спякотай Афрыцы, і гісторыя сцярджае, што вязанне прыдумалі арабы, а крыжаносцы прынеслі яго ў Еўропу;

- першым вязаным вырабам была рыбалоўная сетка;

- у Іспаніі знайдзена рукавіца, вырабленая ў 13 ст., з выявай на ей рэлігійных сімвалau, бо ў тыя часы часы вязанне было шанаваным занятым;

- вязанне - справа мужчын, жанчыны пралі ніткі, а за пруткі браўся кіраўнік сям'і;

- у вязальшчыкі набіралі адораных хлопчыкаў, якія вучыліся троі гады, а потым іх чакаў экзамен. І зусім няпросты: для заліку патрэбна было вырабіць - дыван памерам 1.5x2m, шапку, пару шкарпетак, кашулю і жылетку. І якасць ацэнівалася камісія. Цяжэй, чым здаць ЦТ. Шэсць год вучобы, і ты - майстар!

Такія сустречы даюць магчымасць сустреч з цікавымі асобамі нашага раёна: народнымі майстрамі, паэтамі, краязнаўцамі, мастакамі, людзьмі, якія пішуць сёняшнія старонкі гісторыі сваёй маленъкай радзімы, якая праз пэўны час будзе вывучацца нашымі нашчадкамі.

А "Сучаснік", які амаль 30 год працуе пра раённай бібліятэцы і сабраў вакол сябе людзей розных узростаў і професій, кіруеца прынцыпам "Усё аддаў - і скарб набыў", што для сябе збярог - згубіў".

Валянціна Болбат,
сяброўка клуба,
ТБМ, Верхнядзвінск.

Людміла Кебіч:

"Будзем сустракацца і надалей"

У рамках чарговага пасяджэння літаратурнага аўяднання "Суквецце" пры рэдакцыі "Лідскай газеты", якое праходзіла ў канферэнц-зале Лідскай раённай бібліятэцы імя Янкі Купалы, адбылася сустрэча члену літаб'яднання з дэлегацыяй пісьменнікаў з Гародні: старшынёй Гарадзенскага абласнога аддзялення ГА "Саюз пісьменнікаў Беларусі" Людмілай Кебіч, намеснікам старшыні Дзмітрыем Радзівончыкам, дзіцячай пісьменніцай Ганнай Скаржынскай-Савіцкай. Пісьменнікі пазнаёмілі члену літаб'яднання "Суквецце" са сваімі новымі кнігамі, якія выйшлі ў 2020-2021 гадах.

Вяршыняй сваёй творчасці, а таксама пра кнігу крытычных артыкулаў "Навстречу попутному ветру". Ганна Скаржынскай-Савіцкай азнаёміла са сваімі новымі кнігамі для дзяцей: "Маме я несус букетик", "А ў нас зорны час" (у гэтым кнізе ў даступнай і цікавай форме тлумачацца многія беларускія фразеалігізмы), "Сёма і адзінка". Дарэчы, ілюстрацыі да сваіх кніг Ганна Іосіфаўна маюцца сама.

Адзін экэмпляр кнігі Дзмітрыя Радзівончыка "Навстречу попутному ветру" і 6-ы нумар літаратурнага альманаха "На нёманская хвалі" былі падараны гасцямі з Гародні лідскаму літаратурнаму

Нягледзячы на пандэмію каранавіруса, гэтыя гады аказаліся плённымі для пісьменнікаў Гарадзеншчыны. Толькі за паўгоды выйшлі 19 аўтарскіх кніг члену літаб'яднання Гарадзенскага абласнога аддзялення СПБ. Сустрэч з чытачамі ў гэты перыяд было меней, але з вясны бягучага года яны пачалі праводзіцца часцей.

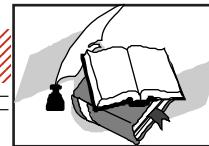
Яшчэ ў 2019 годзе ўбачыла свет кніга вершаў Людмілы Кебіч "Бэзавы дом", у якую ўвайшлі вершы пераважна пра радзіму, малую і вялікую, пра горад Гародню, пра дзяцінства паэтэсы. У другую прадстаўленую Людмілай Антонайчынай кнігу ўвайшлі такія вершаваныя формы, як трэялеты, тэрцыны, рандэлі. Азнаёміла паэтэсу і з дзвюма сваімі новымі кнігамі для дзяцей: "У Марыяну сто фантазий" і "Про Алешку".

Дзмітрый Радзівончык расказаў пра свою паэтычную кнігу "Река безбрежная", якую лічыць

аб'яднанию на памяць аб сустречы. Прадстаўленыя кнігі пісьменнікаў у час сустречы лідскія паэты маглі набыць, і многія скарысталіся гэтым магчымасцю (хтосьці набыў нават некалькі кніг). Выкарысталі паэты лідчыны і магчымасць пачытаць свае вершы гасцям з абласнога цэнтра, на месцы атрыманьня кансультацыю ад прафесійных творцаў.

Гарадзенскае абласное аддзяленне Саюза пісьменнікаў Беларусі і літаб'яднанне "Суквецце" будуць працягіваць супрацоўнічнасць, і сустречы прадстаўнікоў аддзялення з паэтамі Лідчыны будуць перыядычна ладзіцца і надалей. Госці заклікалі лідскіх творцаў наведваць сайт СПБ, удзельнічыць у творчых конкурсах і праектах грамадскага аўяднання, па магчымасці прыезджаць у Гародню на творчыя кансультаты.

Аляксей КРУПОВІЧ,
г. Ліда.

Ахвяраванні на ТБМ

1. Маскаленка - 20,00 р.
2. ФІО - 15,00 р.
3. Жлобіч І.В. - 30,00 р.
4. Краско Таццяна Мікал. - 10,00 р.
5. Замана Сергей Казіміравіч - 20,00 р.
6. Каржэўская Марыя Станісл. - 50,00 р.
7. Клімаў Кірыл Аляксандравіч - 10,00 р.
8. Іода Е.В. - 10,00 р.
9. Малочка А. М. - 20,00 р.
10. Курлянёва Анастасія Яўген. - 20,00 р.
11. Гайкеў Н.І. - 33,81 р.
12. Панкоў Ігар - 20,00 р.
13. Беражной - 50,00 р.
14. Каплунскі А.Р. - 300,00 р.
15. Юфераў Васіль - 10,00 р.
16. Казакоўскі С.А. - 50,00 р.
17. Лапкоўская - 30,00 р.
18. Гром В.Л. - 50,00 р.
19. Тумаш Вячаслаў Валер'евіч - 20,00 р.
20. Варанец Вадзім Леанідавіч - 3,00 р.
21. Іванова - 15,00 р.
22. Гаварушка О.М. - 10,00 р.
23. Анкуда Максім Алегавіч - 20,00 р.
24. Гулевіч - 50,00 р.
25. Шчарбінская Наталля Сяргеев. - 5,00 р.
26. Гарбачэўскі Дзяніс Юр'евіч - 20,00 р.
27. Жылко Юлія Юр'еўна - 20,00 р.
28. Шрубок - 70,00 р.
29. Петраш - 5,00 р.
30. Лук'янава Надзея Аляксееўна - 20,00 р.
31. Ананім - 200,00 р.
32. Карака Аляксандр Мікалаевіч - 15,00 р.
33. Ковас Эндрус Вячаслававіч - 100,00 р.
34. Шумко - 10,00 р.
35. Кароза Сяргей Міхайлавіч - 10,00 р.
36. Імховік Віктар - 20,00 р.
37. Бярновіч Д.І. - 20,00 р.
38. Хвалько Таццяна Аляксандр. - 15,00 р.
39. Гурын А.В. - 20,00 р.
40. Жыдалъ Дзяніс Уладзімірав. - 250,00 р.
41. Курыльчык - 10,00 р.
42. Халасцякоў М.В. - 50,00 р.
43. Грышкова Ю. С. - 10,00 р.
44. Сташэўскі Алексей Сергеев. - 20,00 р.
45. Шуцько Вікторыя Іванаўна - 6,00 р.
46. Грынкевіч Вольга Валер'еўна - 10,00 р.
47. Ражок Сяргей - 20,00 р.
48. Юнчыц Сяргей Рыгоравіч - 200,00 р.
49. Філіпчык А.В. - 30,00 р.
50. Маслёнак Таццяна Васільеўн. - 10,00 р.
51. Яноўскі Ігар - 100,00 р.
52. Ілыніч Наталя Валянцінаўна - 20,00 р.
53. Чаркас Марыя Ульянаўна - 10,00 р.
54. Ніканорава Ірына Уладзімір. - 5,00 р.
55. Галадко Марыя Мікалаеўна - 100,00 р.
56. Дамарацкі Аляксандр - 5,00 р.
57. Нікалайчык О.П. - 20,00 р.
58. Саўчук А.І. - 25,00 р.
59. Прудывус - 100,00 р.
60. Прыдня Н.В. - 10,00 р.
61. Лапушкін Н.С. - 25,00 р.
62. Лісіцкі Міхайл Віктаравіч - 21,00 р.
63. Падбярэзская Зінаіда - 10,00 р.
64. Памялёнак Кацярына Валер. - 10,00 р.
65. Міхайлюк Цімафеў Валер'ев. - 20,00 р.
66. Лялік М.І. - 70,00 р.
67. Тамільчык В.А. - 20,00 р.
68. Валькоў Павел Сяргеевіч - 5,00 р.
69. Вярцінская Святлана - 25,00 р.
70. Шкоткова Наталля Георгіеўна - 4,21 р.
71. Пяткевіч М.М. - 14,00 р.
72. Мікіціч - 30,00 р.
73. Хамянкоў Аляксандар Рыгор. - 10,00 р.
74. Лобзвава Т.В. - 20,00 р.
75. Кураленя Е.Ю. - 10,00 р.
76. Калымага А. А. - 7,00 р.
77. Сысоёу - 100,00 р.

78. Карабун Дзмітрый Віктарав. - 5,00 р.
79. Жураўлёва В.В. - 20,00 р.
80. Амяльковіч А.М. - 50,00 р.
81. Ганчарык Надзея Сяргеевна - 15,00 р.
82. Герман Раман Раманавіч - 30,00 р.
83. Касцяневіч Ягор Пятровіч - 50,00 р.
84. ТАМ - 5,00 р.
85. Аляксандра - 10,00 р.
86. Паліеў Аляксандр Мікалаеўіч - 10,00 р.
87. Грыб Уладзімір Уладзімір. - 5,00 р.
88. Громава Алена Мікалаеўна - 2,00 р.
89. Турбін П.А. - 10,00 р.
90. Клімук Уладзімір - 200,00 р.
91. Жарнасек Алексей Мікалаевіч. - 50,00 р.
92. Васін Анатоль Валер'евіч - 100,00 р.
93. б/н - 50,00 р.
94. Сачок Н.П. - 200,00 р.
95. Рабаў Д.В. - 50,00 р.
96. Камлюк Антон Пятровіч - 20,00 р.
97. Цыркун Андрэй Мікалаеўіч - 10,00 р.
98. Мацвеева Таццяна Віктараўн. - 20,00 р.
99. Жалюк С. М. - 10,00 р.
100. Шкут Яўген Аляксандравіч - 5,00 р.
101. Маклакоў В Н - 10,00 р.
102. Амбражэйчык Кірыл - 13,81 р.
103. Базылёў Віталь Анатольевіч - 7,42 р.
104. Шышко Дзяніс Мікалаевіч - 20,00 р.
105. Верабей С. - 100,00 р.
106. Чаркас І.А. - 50,00 р.
107. Сіяпанаў В.А. - 25,00 р.
108. б/н - 20,00 р.
109. Грыгарэнка А С - 15,00 р.
110. Буракоў Уладзімір Валер - 100,00 р.
111. б/н - 10,00 р.
112. Жызненскі Аркадзь Вячасл. - 10,00 р.
113. Хомчанка Т. - 50,00 р.
114. Жукавец Кацярына Уладзім. - 50,00 р.
115. Сычук - 10,00 р.
116. Жук - 50,00 р.
117. Кен'ка Андрэй Ігаравіч - 10,00 р.
118. Кітурка Юрый Віктаравіч - 30,00 р.
119. Махневіч Наталля - 4,00 р.
120. Мазур І.А. - 30,00 р.
121. Статкевіч А.А. - 10,00 р.
122. Старавойтаў Мікалай - 25,00 р.
123. Лебедзь В.В. - 10,00 р.
124. Шаблоўскі Констанцін - 20,00 р.
125. Валава І. А. - 5,00 р.
126. Вішнеўскі Уладзімір Уладзім. - 20,00 р.
127. Новікаў Руслан Сяргеевіч - 100,00 р.
128. Юшкевіч О.А. - 50,00 р.
129. Рудзянкова - 20,00 р.
130. Мажэйка С.В. - 50,00 р.
131. Лагацкі А.В. - 10,00 р.
132. Лабюк - 20,00 р.
133. Клімчук Іван Іванавіч - 30,00 р.
134. Аляксандраў - 40,00 р.
135. Алег - 20,00 р.
136. Выскварка Т. С. - 20,00 р.
137. Ганчар Павел Анатольевіч - 500,00 р.
138. Ярмалінскія Любоў Андру. - 10,00 р.
139. Маскалеў Апрэм Анатол. - 30,00 р.
140. Кункевіч Ганна Васільевна - 10,00 р.
141. Садоўская Анастасія Яўген. - 10,00 р.
142. Роўкач Наталля - 10,00 р.
143. Украінцева - 10,00 р.
144. Календа Алексей Уладзімір. - 10,00 р.
145. Чалевіч Алена Валянцін. - 20,00 р.
146. Фамілія - 10,00 р.
147. - 100,00
148. Харланчук Міхайл Уладзімір. - 10,00 р.
149. Магілёўца Вольга Леанід. - 10,00 р.
150. Жукавец Павел Анатольевіч - 10,00 р.

Дзейнасць ГА “ТБМ імя Францішка Скарыны” па наданні роднай мове рэальнага статусу дзяржаўнай вымогае вялікіх выдаткаў. Падтрымка ТБМ – справа гонару кожнага грамадзяніна краіны.

Просім Вашыя ахвяраванні дасылаць на adres: вул. Румянцева, 13, г. Мінск, 220034, альбо пералічыць на разліковы раҳунак ТБМ № BY84BLBB30150100129705001001 у Аддзяленні № 539 ААТ “Белінвестбанка” IBAN - BLBBBY2X (УНП 100129705) праз любое аддзяленне ашчадбанка Беларусбанк.

У Германіі растуць выдаткі дзяржавы на выплаты сацыяльнай дапамогі

Пенсіянеры ў Гесене на фоне горнага масіва Таўнус

Найбольшую суму германская дзяржава выдзяляе на фінансаванне дапамогі па базавым забеспячэнні ў старасці і пры скарачэнні заробку.

У апошнія гады ў Германіі ўвесь час раслі выдаткі дзяржавы на выплаты сацыяльнай дапамогі грамадзянам. Гэта вынікае з адказу ўрада ФРГ на запыт фракцыі Левай партыі ў бундэстазе, апублікаванага раніцай у нядзелью, 20 чэрвеня.

Паводле дакумента, у 2005 годзе агульныя выдаткі бюджету на выплаты сацыяльных дапамогі складалі 7,5 млрд ёўра. Праз дзесяць гадоў, у 2015 годзе, яны выраслі да 12,1 млрд ёўра, а ў 2019 годзе дасягнулі 13,5 млрд ёўра.

Якую сацыяльную дапамогу атрымліваюць немцы

Паказваецца, што ў гэтую суму ўваходзяць такія дапамогі, як дапамога ў забеспячэнні сродкаў для існавання, базавая матэрыйальная забеспячэнне ў старасці і пры скарачэнні заробку, дапамога ў аплаце паслуг аховы здароўя, догляду па хваробе

ці ў пажылым узросце, а таксама дапамога на этапе пераадолення сацыяльных цяжкасцяў і ў іншых цяжкіх жыццёвых сітуацыях. Больш за ўсё грошай у 2019 годзе было выдзелена з дзяржбюджэту на фінансаванне дапамогаў па базавым забеспячэнні ў старасці і пры скарачэнні заробку: 6,9 млрд ёўра.

Левая партыя: “Рост выдаткаў азначае рост ліку людзей, якія патрабуюць дапамогі”

Аўтарам запыту да ўрада ФРГ выступіла старшыня камітэта па справах сям'і фракцыі левых у бундэстазе Забіне Цымерман (Sabine Zimmermann).

Каментуючы атрыманыя дадзеныя, яна адзначыла, што ўсё больш людзей у Германіі становяцца атрымальнікамі сацыяльных дапамогі. Пенсійнае страхаванне і страхоўка для фінансавання догляду па старасці і хваробе больш не могуць гарантаваць сацыяльную абароненасць, заявіла палітык.

DW

Вянок і кветкі Міхалу Валовічу

У нядзелью, 20 чэрвеня, сябры Слонімскага згуртавання дэмакратычных сіл наведалі могілкі ў вёсцы Парэчча Слонімскага раёна і ўсклалі вянок і кветкі да мемарыяльнага знака Міхала Валовіча (1806-1833) і яго 12 паплечнікаў-паўстанцаў супраць Расейскай імперыі 1833 года. На вянку напісаны слова: "Мужнаму Міхалу Валовічу ад землякоў". Пасля ўскладання вянка і кветак, слонімцы хвілінай маўчання ўшанавалі іх светлую памяць. А за тыдзень да гэтага мерапрыемства яны ўпарадковалі тэрыторыю каля мемарыяльнага знака і пафарбавалі пліты. 18 чэрвеня Міхалу Валовічу споўнілася 215 гадоў з дня нараджэння.

Мікалай Мароз,
Беларускае Радыё Рацыя.
Фота аўтара.

Зоф'я Кавалеўская

Гісторыя Лідскага паўстання: успаміны пра Людвіка Нарбута*

(Працяг. Пачатак у папярэдніх нумарах.)

Нязломным паставшчыком добраахвотнікаў у аддзел быў Стэфан Вільбік, шляхціц - вісковец з Радунскага філіяла паўстанцаў. Як музика са скрыпачкай у руках граў на вячорках у ваколіцах Начы, Эйшышак і Радун і пасіху вербаваў людзей у аддзел. Заўсёды ведаў месцазнаходжанне лагера і раз-пораз прыводзіў новых паўстанцаў. Аднаго разу, калі Вільбік з невялікай жменькай людзей спяшаўся ў лагер, сяляне з вёскі Такароўшчына далі яму знаць, што Нарбут адышоў на некалькі міль далей. Не вагаючыся, Вільбік пусціўся са сваімі людзьмі ўспед. Былі ўжо даволі блізка, калі пачулі стрэлы. Рота жаўнерара абстрэльвала лес дзе знаходзіліся паўстанцы. Шалённая куля трапіла ў аднаго з добраахвотнікаў Вільбіка, селяніна Карчмаера, які забіты паваліўся на месцы. Вільбіку удалося з астатнімі людзьмі дачуцьца да лагера, дзе ніхто з паўстанцаў не быў паранены або яшчэ як пашкоджаны.

З-пад Зубрава Нарбут перайшоў у Лакштуцянскія лясы, дзе паблізу вёскі Кавалькі ў правадную нядзелью - 8-га красавіка адбылася адна з найвялікшых сутычак якая пакрыла славай яго імя.

Ён меў 200-250 чалавек, калі ў Такштуцях яго аддзел акружыў з двух бакоў вялікім фарміраванні маскоўскага войска. Акрамя конніцы, для захопу былі высланы сем рот пяхоты і аддзел лёгкай артылерыі. Войска, якое месцілася ў Начы, раздзялілася на дзве часткі, адна павінна была атакаваць Нарбута з боку вёскі Кавалькі, другая - з вёскі Паддуబ'е.

Першая частка, якая ішла проста, адразу наткнулася на паўстанцаў. Пачалася страйняніна. Другая затрымалася у Паддуబ'і, дзе сусед Кандрата селянін Маткевіч здрадзіў яму, данёшы маскалям, што Кандрат спрыяе Нарбуту і папярэджвае аб руху войска. Кандрата арыштавалі, а вёску прызначылі знішчыць. Аднак наперад маскоўскія жаўнеры хацелі пагуляць: пачалі есці, піць і рабаваць, і тады яны выразна пачулы стрэлы з-пад Кавалькі. Афіцэрэы хутка адклікалі жаўнерара і пагналі іх пад Кавалькі. Гэта ўратавала паўстанцаў. Расійскі атрад, страйшыши многа часу ў Паддуబ'і, не пайшоў згодна плану да вёскі Грыбошы, дзе павінен быў перакрыць паўстанцам мажлівасць для адступлення. Замест выканання плана атрад павярнуў да бліжэйшай дарогі. Менавіта гэтая акаличнасць дазволіла аца-лець аддзелу Нарбута. Пасля некалькіх гадзін бітвы Нарбут зручным манеўрам вывёў свой аддзел з пасткі і правёў праз тыя самыя Грыбошы, якія ператварыліся ў адзіна свабодны праход. Прайшоўшы паўночным берагам возера Дэмбля, пераправіўся цераз раку Улу і паглыбіўся ў лясы Гарадзенскай пушчы. Там над ракой Котрай недалёка ад Зубрава, якое апекавалася атрадам і забяспечвала жыццё важныя патрэбы, стаў лагерам.

За гэтую ўстойлівую павагу і падтрымку, расійцы пазней зруйнавалі вёску разам з замлётай, а жыхароў выслалі на выгнанне ў Сібір.

Гераічнае бітва пад Кавалькамі яшчэ

раз паказала рэдкі вайсковы талент Нарбута, які з невялікім аддзелам звяяваў непрыяцеля большага па колькасці ў некалькі разоў і выслізнуў з яго рук. Гэта не была перамога, а толькі пераможны манеўр, які звярнуў увагу не толькі сваіх, але і замежнікаў. Гэта бітва вядомая як Лакштуцянская, але павінна была называцца бітвой пад Кавалькамі, таму што назоў вёскі выразна пазначаны на ўсіх большых мапах, у той час як скарбовы лес у Лакштуцях не фігуруе на іх зусім. Кожны, хто праглядвае мапу Лідскага павета і знаходзіць на ёй Кавалькі, прыпамінае, што менавіта гэта месца было заліта нашай крывей у 1863 годзе.

У № 40 "Кур'ера віленскага" таго часу чытаем: "Банда Нарбута, рассеянная капітанам Цімафеевым, 30 сакавіка вырушила да вёскі Зубрава. 31 сакавіка ў пагоню з маёнтка Новы Двор да мястэчка Сабакінцы выйшаў аддзел Цімафеева. Па прычыне бlyтанаў звестак было немажліва даведацца пра банду Нарбута. І толькі 3-га красавіка атрымалі дакладную інформацыю: банда знаходзіца зноў каля вёскі Дубічы за Новым Двором, куды і вырушиў капітан Цімафеев."

З другога боку на Нарбута ішоў палкоўнік Алхазаў і палкоўнік Вернер, высланы з Гародні з 3-мя ротамі пяхоты.

"Кур'ер віленскі" ад 8-га красавіка надрукаваў пра бітву ў Лакштуцянінах наступнае: "... на след паўстанцаў патрапілі каля вёскі Руда ў лясных балотах, далей над возерам Дэмбля каля вёскі Кавалькі. Бітва доўжылася каля шасці гадзін. Вечарам каля васьмі паўстанцы кінуліся да вёскі Грыбошы і Бручаніцы. Узялі ў палон 4 зняволеных, згедна з іх паказаннямі ў атрадзе Нарбута было каля 600 добра ўзброеных людзей. Між іншымі забыты ад'ютант начальніка і ксёндз Гарбачэўскі".

Падобна на тое, што справа пад Кавалькамі была гарачай і для расійцаў, як скора дзяржаўная прэса называла яе шматгадзінай бітвой. Аднак памылковай была звестка пра колькасць аддзела Нарбута, узбраенне і смерць ксяндза Гарбачэўскага. Насамрэч там быў забыты Уладзіслаў Навіцкі, якога Віленскі аддзел Народнага ўрада апразу хацеў паставіць начальнікам узброеных сіл Лідскага павета. У гэтай бітве былі забыты Міхалоўскі і малады Войцех Нарбут, сакратар павятовага суда ў Лідзе і крэўны камандзіра. Калі маскалі, адбіраючыя адзенне з трупаў, знайшли ў забітага воіна дакумент з прозвішчам Нарбут, дык моцным "Ура" віталі здабычу. Адразу вырашылі, што палеглы - кіраўнік атрада і вялікая радасць была у маскоўскай роты. Усіх забытых пахавалі разам пры касцёле ў Начы. Сядзіба забытых расійцаў быў і афіцэр.

Ксёндз Стэфан Гарбачэўскі - вікарый з Эйшышак атрымаў лёгкое ранение, але адпраўляў набажэнствы, асвячаў косы паўстанцам, даглядаў параненых, прычашчаў паміраючых. Ніколі не страйняў. Калі падчас першай сутычкі з ворагам Нарбут хацеў, каб першы стрэл быў з рукі ксяндза, адхіліў яго прапанову, цвёрда прамовіўшы: "Не прыстала мне служыць Божаму забіваць людзей. Страляйце самі. Я вам іншымі па-

слугамі дапамагаць буду". І выконваў свае абязцяньні да канца.

"Кур'ер Віленскі" ад 18-га красавіка пісаў наступнае: "Аддзелы Алхазава, Цімафеева і Вернера аб'яднаўшися разам, акуружылі атрад Нарбута з трох бакоў але Нарбут зручна выслізнуў з атакэння, заціраючы свае сляды адзеннем ці ідуучы задам-наперад. Яго аддзел ішоў паўночным бокам возера Дэмблі і некалькі разоў перарапраўляўся праз раку Улу. Загінула каля 30 паўстанцаў. Акрамя пары стрэльб і некалькіх вазоў з катламі другой здабычы не было".

"Кур'ер Віленскі" прыпамінае наступнае аб дробнай сутычцы над ракой Улай на ўскрайку леса паміж разасланымі выведвальнікамі і новай партыяй паўстанцаў пад кіраўніцтвам Чудоўскага. Напэўна гэта быў невялікі аддзел Нарбута, высланы дзеля збіцца са шляху непрыяцеля. Бітва пад Кавалькамі становіцца адметнай крапкай у кампаніі Нарбута. Прыгожы, слáўны дзень Лідскага паўстання. Майстэрскі прараваўшы кола непрыяцеля, Нарбут паглыбіўся ў Гарадзенскую пушчу. Людзі глядзелі на правадыра, як на паўбога, і стваралі аб ім легенды. Яго імя было ва ўсіх на вуснах. Гэта віхура распаліла рух, які драмаў у Лідскім павеце. Да абозу Нарбута далаўчылася трохі свежых сіл, сярод якіх былі дзве братоў Бразоўскіх, Губарэвіч, Паплаўскі і іншыя.

Аднойчы над распаленым вогнішчам пад вялікай сасной, зляцеў з яе чорны крук і пранізіў закаркаў над галовамі паўстанцаў. Многія палічылі гэта за злы знак.

Праз кароткі час абоз вырушыў да вёскі Ганэлькі, фальварка Маргевіч, адкуль прыйшло паведамленне аб tym, што да пушчы высланы значны маскоўскі сілы з мэтай выцясніць з яе паўстанцаў.

Нарбут, папярэджаны аб маршруце непрыяцеля, вырашыў зрабіць засаду каля Раманава. Аднак у tym накірунку каля Сабакінцы, маёнтка Кіпрыяна Шалевіча, аказаўся маскоўскі атрад. Хтосьці прапанаваў павесіць тамтэйшага папа, які вызначаўся шпіяжам, але Нарбут не дазволіў, бо не жадаў перакладаць адказнасць на Шалевіча, годнага і высакароднага чалавека.

Так добра задуманая засада ў Раманове, якая магла карысцільна змяніць лёс лідскага паўстання, не ўдалася. Адзін з паўстанцаў, хоць і было яму суроў загадана трываліца ціха, падчас чысткі зброй неасцярожна стрэліў і насцярожыў ворага.

У той колькасці людзей, з якіх складаўся аддзел Нарбута, павінны былі месца недысцыплінаваныя элементы, якія сваімі паводзінамі не раз пасвалі добра задуманыя планы камандзіра. Пасля няўдалай засады неабходна было мяніць месца стаянкі і шукаць новы, больш бяспечны пункт. Нарбут накіруваўся да Дубічаў, але яшчэ нейкі час манеўраваў па лясах, каб заблытаць непрыяцеля.

Аднойчы здарылася так, што адзін з паўстанцаў па прозвішчам Раманоўскі, выйшаў з лесу і сустрэўся нос у нос з расійскім афіцэрам, які відочна шпегаваў за паўстанцамі і меў у суправаджэнні селяніна з Дубічаў. Абодва, сустрэўшыся, узаемна кінуліся

ў процілеглыя бакі наўцёкі. Калі пра гэта даведаўся Нарбут, то з незадавальненнем сказаў: "Дарэмна носіш зброю, мог я і ўжыць" ²⁹.

У аддзеле tym часам некаторыя паўстанцы перашэпталіся: "Крук! Злы прадвеснік! няшчасце прадказвае!" Гэта непакоіла менавіта прастакоў, якія верылі ў забабоны.

І зноў Нарбут вырашыў спыніцца ў недаступным месцы. Дзеля гэтага выбраў лясісты ўзорак паміж Забалаццю і Дубічамі пасярод непраходнай, як здавалася, багністай мясцовасці над возерам. Стайды там лагерам, маючи вузкі сухі пярэсмык да пушчы. Паблізу ўзносіўся стары дубіцкі касцёл і такая ж плябанія. Месца выглядала як бяспечнае і цяжкадаступнае. Аддзел налічваў у той час 13 дзесяткаў, або 130 чалавек.

Кіраўнік выслаў свайго брата Балядзілаву да Віславуха, камандзіра гарадзенскага атрада, ад якога спадзяваўся атрымаць дапамогу, якая б дала магчымасць пашырыць дзеянасць.

Раздел VIII

Народны рух. Заціша каля Ліды.

Альберт Лясковіч. Прызнанне

Бальтазара Калясінскага. Рэліз.

Азульны ўзбім. Публічная ахварнасць.

Петрыкоўскі і яго заступні.

Была ўжо палова красавіка, час які быў больш-менш вызначаны Віленскім Народным урадам як пачатак агульнага вызвольнага руху ва ўсіх ваяводствах і паветах. У большых або меншых памерав паўстанне пачалося паўсюдна, паўстанцы пух ахапіў Жмудзь.

У Лідскім павеце адзінам дзеяным аддзелам было фарміраванне Нарбута, а вызвольны рух найбольш праявіўся пасля бітвы пад Кавалькамі. Бальтазар Калясінскі падбухторваў гміны, бо меў некалькі прыведзеных да прысягі войтаў. У ваколіцах пачалі з'яўляцца розныя карэты з такімі та-ямнічымі постасцямі як ксёндз Робак ³⁰. На віны аб поспехах Нарбута панавалі пад кожнай страхой, будзілі ад сну, заахвочвалі да дзеяняў. Моладзь шляхецкага паходжання аб'ядноўвалася і збліжалася з слянінамі. Былі распрацаваны праекты стварэння Лідскага атрада і яго далучэння да Нарбута. Цэнтрам руху была Ліда і яе ваколіцы, бракавала толькі галавы, якія б магла гэты рух скіраваць на практичную працу, і руки, якія б моцна трымала стырно кіравання.

Арганізацыйны камітэт, які ўжо знаходзіўся пад пільнім наглядам расійскай улады, дзеялічай слаба. Пачаліся арышты. Пайшоў пад ключ і Бальтазар Калясінскі. І хоць яго хутка выпусціл, аднак больш працаўваць сярод народа ён не мог.

З-за паказанняў маладога Альберта Лясковіча з Кір'янаўцаў былі арыштованы і іншыя землеўладальнікі. Лясковіч арыштавалі з-за нейкіх легкадумных словаў у мястэчку Беніца; арыштаваў яго афіцэр этаповай камендатуры Свінавухаў і тутэйшыя ключі ³¹.

Выпадкова ў вязніцы Лясковіч апынуўся разам з нейкім Адамам Сасёнкам, які падгаворваў маладзёжу да складання фальшивага прызнання і ўключэння ў яго як мага большай колькасці асоб, пераконваючы, што гэта справа пойдзе лепш і хутчэй скончыцца нічым.

(Працяг у наступным нумары.)

* Zofja Kowalewska. Dzieje powstania lidzkiego: wspomnienie o Ludwiku Narbutie. Wilno,

Гісторыя Магілёшчыны

Магілёў. Замкавая гары, або "Магіла Льва"

Старажытны Магілёў мае прыгожую легенду, аб паходжанні назвы горада. Калісці сярод непраходных лясных Дняпроўскіх кручаў жыў разбойнік - асілак Машэка, над магілай якога насыпалі вялізны курган, які празвалі "Магілай Льва." Існуе некалькі варыянтаў трактовак гэтай гісторыі. Многія літаратары прысвяцілі нашаму Машэку свае творы. Напрыклад, першы Народны паэт Беларусі Янка Купала напісаў у 1913 годзе паэму "Магіла льва", і вось так гучыць урываў паэмы, прысвечаны магілёўскай Замкавай гары:

"Яго высокую магілу -
Дзе лес ды вецер панаваў -
Знаць, што вялікую меў сілу,
"Магілай Льва" народ назваў.
Над ёю з часам дрэвы пали,
І горад вырас, як з зямлі,
Яго Магілевам назвалі,
Бо йнаки прыдумаць не маглі."

А ў 1971 годзе на кінастудыі "Беларусьфільм" была знята мастацкая кінастужка "Магіла Льва", дзе ролю Машэкі выконваў адзін з самых вядомых савецкіх кінаактораў Алег Відаў.

радамі драўляных гародняў.

У сярэдзіне 13 стагоддзя драўляныя ўмацаванні на Замкавай гары былі знішчаны, бо ў культурным слоі гэтага часу пра沙发上цца сляды магутнага пажару і маюцца заходкі мангольскіх наканечнікаў стрэл.

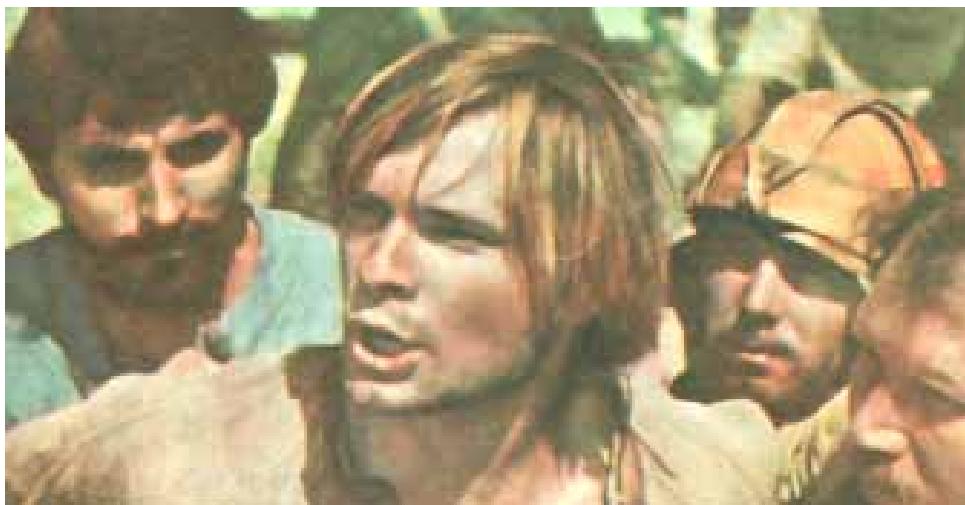
Ужо ў 1407 годзе ў магілёўскім замку падпісваецца гандлёвая дамова паміж Польскам і Рыгай, і гэтую дамову падпісвае не хто іншы, а кіраўнік Вялікага Княства Літоўскага сам князь Вітаўт Вялікі.

Пачынчоцы са студзеня 1503 года

роль Жыгімонт I у 1513 годзе перадае Магілёўскі замак Яну Шчыту. Затым наступнымі намеснікамі і ўладальнікамі замка былі Юрый Зяноўевіч і Ян Якубавіч Неміровіч. А паколькі пасля вайны 1500 - 1503 гадоў паміж ВКЛ і царствам Маскоўскім была стражана вялікая тэрыторыя на ўсходзе краіны разам са шматлікімі гарадамі, і ў дадатак у 1514 годзе стражаны Смаленск, ва ўмовах узрасташай пагрозы з боку Маскоўскай дзяржавы паўсталі пытанне аб надзеянасці і трываласці Магілёўскага замка, які ў гэты час выконваў ролю власнога цэнтра.

Уладальнікам замка з 1520 года быў князь Васіль Саламярэцкі, і за той час, калі ён быў магілёўскім намеснікам, у горадзе пачалі будаваць новы замак, які завяршылі к 1526 годзе. Пры будаўніцтве "большага замка" ў 1526 годзе папярэдня старажытная пабудовы былі засыпаны мятровым слоем гліны. Збудаваны вялікі вал, які ў сваёй аснове дасягаў больш за 16 метраў у шырыню і 5 метраў у вышыні. Насып зрабілі са шчыльнай чырвонай гліны і буйназярністага пяску. Гліняны схіл вала для трываласці аблалі да цэглападобнага стану і пабудавалі на яго грэбні драўляныя сцены і вежы. У спалучэнні з абарончым рвом, які аддзяляў замак ад горада і 25-ціметровыя стромкі схілы гары - увесь комплекс замка быў магутным вузлом абароны ад ворагаў. Згодна з загадам караля Жыгімonta Аўгуста ад 1561 года жыхары горада былі абавязаны замак і "паркан местскій оправавати і перекоп около замку і около паркану местскага конаті, выправуючи з домов своих к той работе кождый проті себе чергою".

Вялікія ваенна-інжынерныя работы разгарнуліся ў Магілёве ў 1561 годзе - будаваўліся гарадскі вал, сцены і вежы. А напярэдадні Лівонскай вайны пачалі перабудоўваць і замак. У гэты час у Магілёве

магілёўскі замак быў заснаваны пры ўпадзенні рабчулкі Дубравенкі ў Дняпро. І вось тут, на гары Магіла, якая ўзвышаецца над дзвумя рэкамі было вельмі зручна будаваць сярэднявечны горад. Як дакладна выглядалі першыя ўмацаванні Магілёва, не вядома, але дзякуючы археалагічным даследаванням, якія праводзілі Е. Раманаў, І. Іонэ, М. Ткачоў, З. Яцкевіч і І. Марзалюк устаноўлена, што ў 10 - 11 стагоддзях на гары "Магіла" былі пастаўлены першыя ўмацаванні. Перад іх будаўніцтвам было распалена рытуальная вогнішча. З напольнага боку паўночная частка гарадзішча першапачаткова была ўмацавана двумя

гаспаданій замка становіцца вялікая княгіня Алена Іванаўна, жонка вялікага князя літоўскага Аляксандра, якой быў падараўваны "...замок могілевскій, над рекой Днепром расположенный, со всякими дистриктами, то есть волостями к замку принадлежащими, с людьми с их службами...", дзе ад яе імя кіраваў князь Мацвеі. Пасля смерці княгіні ка-

была ўласная артылерыя, якая разам з пушкарамі ўтрымлівалася яшчэ з часоў Жыгімонта I з пачатку 16 стагоддзя за кошт гарадскіх вагаў з "важчага". Згодна з Магдэбургскім прывілеем 1577 года "водле давнега звычаю важчее за мецянамі", гараджане ўтрымлівалі ў замку адзіннаццаць пушкароў. У снежні 1595 года казакі Севярына Налівайкі разрабавалі горад, спалілі і замкавыя ўмацаванні.

(Праца грудз.)

Алег Дзяячкоў.
Магілёў.

Фота: 1. Князь Вітаўт Вялікі.
2. Кадр з фільма "Магіла льва."
3. Макет замка на Замкавай гары.
Скульптар Андрэй Вераб'ёў.
4. Магілёўскі замак на гравюры 18
ст.

Гісторыя Магілёўшчыны
Гарачы чэрвень
у Магілёве

З пачаткам лета актыўізавалася дзеянасць будаўнічых арганізацый у нашым старажытным горадзе. Па Пажарным завулку каля дома нумар 7 у ахойной зоне гістарычнага цэнтра праводзяцца земляныя працы. І, на вялікі жаль, работы, мабыць вядуцца без археалагічнага нагляду. Па меншай меры, калі я патэлефанаваў аднаму з археолагаў з МДУ імя А. Куляшова, то мне паведамілі, што пра такія земляныя работы ім нічога невядома. Каля катлавана, які выкапаны недзе на метр у глыбіню, знайдзенна шмат цэглы, кафлі, посуду, ёсць металічныя вырабы.... Валанцёры, аматары даўніны на чале з Аляксеем Бацюковым на-зіралі безліч гістарычных артэфактаў.

На цэнтральнай вуліцы Першамайскай, дом 60 А, зносіцца дарэвалюцыйны будынак пачатку 20 стагоддзя. На драўлянай хаце прыгожы разны дэкор, адмысловы ганак з дзвярамі, цікавая кафельная печ. Пайшлі з сябрам, пафоткалі цікавосткі інтэр'еру, пагаманілі з вартаўніком і даведаліся, якая аганізацыя займаецца зносам будынка.

Патэлефанавалі ў абласны краязнáучы музей імя Е. Раманава і дамаўляюцца, каб яны прынялі ў фонды музея элементы драўлянага дэкору са старажытнага збудавання. Зараз шукаем валанцёраў для фізічнай працы і грузавы транспарт, бо, каб разабраць ганак і зняць франтон - для гэтага трэба прыкласці вялікія намаганні.

Алег Дзяячкоў.
Магілёў.

На фота Я. Буланькова і А. Бацюкова:
1. Гістарычны артэфакты з Пажарнага завулка.
2. Драўляны будынак перед зносам.

Дзейнасць Лідскай друкарні вачыма школьнікаў

Кожны чалавек у паўсядзённым жыцці сустракаецца з газетамі, кнігамі, буклетамі, бланкамі, часопісамі, этикеткамі і іншай друкаванай прадукцыяй. Нам нават немагчыма ўяўіць наша сучаснае жыццё без усяго гэтага. А вось дзе і як з'яўляюцца гэтыя рэчы, можна даведацца толькі на ведаўшы паліграфічнае прадпрыемства. Лідскім школьнікам у гэтым плане пашчасціла: у горадзе на працягу амаль 80 гадоў працуе Лідская друкарня.

У рамках рэгіянальнага праекта "#Эканоміка. Асоба. Будучыня" навучэнцы 8 Б класа 11 школы вырашылі асабісту пазнаёміцца з дзейнасцю прадпрыемства. На экспкурсію мы адправіліся пасля абеду. І гэта не выпадкова: менавіта ў гэты час вядзенца раздрукуюцца газеты.

Калі будынка друкарні нас сустрэў дырэктар Мікалай Мікалаевіч Пякарскі, які на час стаў нашым экспкурсаводам. На пачатку

і сучаснасць", аўтарам якой з'яўляецца іх класны кіраўнік.

Затым яны пачулі пра спецыфіку працы аператара электроннага набору і вёрсткі. Убачылі, як з вялікіх рулонаў паперы нарашаюць лісты патрэбнага фармату. І ўсё ж школьнікам не цярпелася паглядзець самы важны працэс -

экспкурсіі нашу ўвагу звярнулі на то, што будынак, перад якім мы знаходзімся, уключаны ў спіс гісторычна-культурнай спадчыны Рэспублікі Беларусь. Пабудаваны ён у сярэдзіне 19 стагоддзя. Амаль на працягу 100 гадоў тут размяшчалася гарадская турма. У 1947-1951 гг. тут размяшчалася працоўная дзіцячая калонія для малагадовых злачынцаў. І толькі ў 1963 годзе пасля рэканструкцыі будынак быў перададзены Лідской друкарні, якая пачала працу адразу пасля вызвалення горада ў 1944 годзе і размяшчалася да гэтага ў іншым будынку.

Пасля знаёмства з гісторыяй друкарні школьнікаў запрасілі наведаць вытворчыя памяшканні. У брашуроўчым цэху дзеці з захапленнем разглядалі швейную машину, брашуратар. Тут ім расказалі і паказалі, як праходзіць праца над выдавецтвам кнігі "Праваслаўныя храмы Лідчыны: гісторыя

друк газет. У цэху праходзілі групамі. Шум, пах друкарскай фарбы - праца кіпела! І вось на канвееры новенькія асбонікі "Перамогі" (у гэты час ішоў друк дзятлаўскай раннай газеты). Было вельмі шумна. "Як цяжка тут працеваць..." - пераговорваліся ўражаныя школьнікі. Цяпер яны атрымалі ўяўленне пра тое, як

Школьнікі 11 лідской школы выказываюць падзяку за цікавую і познавальную экспкурсію дырэктару Лідской друкарні Мікалаю Мікалаевічу Пякарскому.

Наталля Анашкевіч,
класны кіраўнік 8Б класа
сярэдняй школы
№ 11 г. Ліды.

Рэдактар Станіслаў Вацлававіч Суднік

Рэдакцыйная калегія:

Эдуард Акулін, Алена Анісім, Алеся Аўласевіч,
Юрась Бабіч, Марыя Баравік, Аляксей Карпенка,
Эла Оліна, Ігар Пракаповіч, Аляксей Пяткевіч,
Станіслав Суднік, Людвіка Таўгень, Алег Трусаў,
Дзяніс Тушынскі, Аляксей Шалахоўскі.

<http://nslowa.by/>
<http://pawet.net/> <http://kamunikat.org/>
<http://tbm-mova.by/> <http://belkiosk.by/>

Заснавальнік:

ТБМ імя Францішка Скарыны.

Пасведчанне аб зарэгістрацыі № 908 ад
18 снежня 2009 г. выдадзена Міністэрствам
інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Адрас рэдакцыі:

231293, Лідскі р-н, в. Даўгіна.

Адрас для паштовых адпраўленняў:

231282, г. Ліда-2, п/с 7.

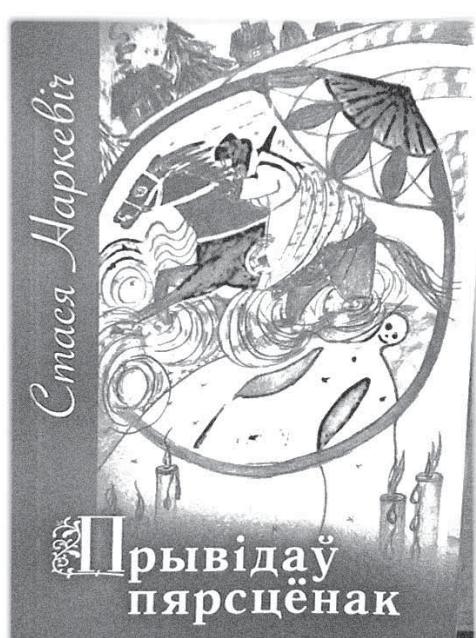
E-mail: naszaslowa@tut.by, kajety@list.ru

Цікавая кніга Стасі Наркевіч

Набыў ў сталічнай кнігарні кніжку з вельмі прываблівой назвай "Прывідаў пярсцёнак", якая пабачыла свет у выдавецтва "Кнігазбор" у 2019 годзе.

Новы твор Стасі Наркевіч рознажанравы. У выданні змешчаны аповесць, апавяданні, дарожныя нататкі. У аўтаркі свой непаўторны стыль, лёгкая мілагучная беларуская мова...

Асабіста мяне вельмі ўразіла аповесць "Прывідаў пярсцёнак", і апавяданні "Брат" і "Развітальны "Вясельны" вальс". Таксама зацікавілі нататкі "Дзівак з вакзала", "Дарожны трывпіх" і "Разбіты востраў каҳання"... Сюжэты сваіх твораў пісьменніца чэрпае з паўсядзённага жыцця і асабістых назіранняў. Наклад кнігі 200 асобнікаў.

Наставіца Пятроўна Лазебная (Стася Наркевіч) нарадзілася 28 чэрвеня 1952 года ў вёсцы Куляши Маладзечанскага раёна Менскай вобласці. Скончыла студню выяўленчага мастацтва пры Маладзечанскім доме народнай творчасці, факультэт журналистикі БДУ. Працавала мастаком на Маладзечанскім заводзе "Спадарожнік", у гандлі, на будоўлі. Калі змяніла месца жыцця з Маладзечна на Віцебск, ажыццяўляла прафесійную дзейнасць журналіста-карэспандэнта ў газетах "Віцебскі рабочы", "Рабочае слова", "Клімавец". Працавала рэдактарам газет "Клімавец", "Мы і час" ВДУ імя П. М. Машэрава, галоўным рэдактарам газет "Планета адкрыцця", "Анастасія". Сябра Беларускага саюза журналістаў.

Празаік, паэт, гумарыст, публіцыст. Піша выключна на беларускай мове. Стася Наркевіч - аўтар кніг "Насталігія", "Пырскі", "Ты зразумей мяне такую..." (аздобленая графічнымі работамі аўтара), "Камп'ютарны путанчык", казак-размалёвак "Віялета, бабулечка і чарапоны дроцік", "Як Васілёк выратаваў каралеўства", "Неверагодныя здарэнні на неверагоднай планеце"

Стася Наркевіч з'яўляецца ўкладальніцай літаратурна-мастацкага альманаха "Ратуша" Віцебскага абласнога Саюза беларускіх пісьменнікаў, які ўзначальвае з 2013 года.

Стася Наркевіч выказвае шчырую падзяку свайму брату Уладзіміру Наркевічу за падтрымку ў ажыццяўленні выдання. Словы ўдзячнасці адрасуе таксама быўлым супрацоўнікам Таццяне Дубоўскай, Алесі Дуброўскай, літаратуразнаўцы Ірыне Саматой, мастацтвазнаўцу Міхасю Цыбульскаму, мастаку Сцяпану Курневічу і Вользе Мацкевіч за дапамогу ў падрыхтоўцы кнігі. Кніга разлічана на шырокое кола чытачоў.

Аляксей Шалахоўскі,
гісторык культуры,
журналіст-фрылансер.

Аўтары цалкам адказныя за падбор
і дакладнасць прыведзенай інфармацыі.
Рэдакцыя рукапісы не вяртае.

Газета надрукавана ў Лідской друкарні.
231300, г. Ліда, вул. Ленінская, 23.

Выдавец: Установа інфармацыі "Выдавецкі дом ТБМ".
Газета падпісана да друку 21.06.2021 г. у 17.00. Замова № 1453.
Аб'ём 2 друкаваныя аркушы. Наклад 1200 асобнікаў.

Падпісны інಡекс: 63865.

Кошт падпіскі: 1 мес.- 2,88 руб., 3 мес.- 8,64 руб.
Кошт у розницу: па дамоўленасці.

